

چرا بای اخلاق ایرانیان در رانندگی می‌لنگد؟

وقتی دیگران را با چراغ زدن‌های پی در پی، بوق‌های ممتد، سبقت غیرمجاز یا حرکات ماریپیج تحریک می‌کنی، وقتی پایت را محکم‌تر از همیشه ...

وقتی دیگران را با چراغ زدن‌های پی در پی، بوق‌های ممتد، سبقت غیرمجاز یا حرکات ماریپیج تحریک می‌کنی، وقتی پایت را محکم‌تر از همیشه روی پدال گاز فشار می‌دهی تا به راننده مقابل که در ورودی فرعی به اصلی منتظر است که شاید به او هم راه داده شود بفهمانی که حق جلو آمدن ندارد، وقتی در آخرین ثانیه‌های باقیمانده از چراغ سبز با بوق‌های پشت سر هم به راننده‌هایی که جلوتر از تو حرکت می‌کنند می‌خواهی بفهمانی به هر قیمتی شده باید از چراغ عبور کنی و ... آیا برای لحظه‌ای هم که شده به این فکر کرده‌ای که شاید در خودرویی دیگر راننده‌ای پشت رل باشد که با هر کدام از این حرکات، دست و پایش را گم کند، تمرکزش را از دست بدهد و تصادفی مرگبار را رقم بزند؟

رفتار غیراخلاقی شما در رانندگی، عواقب جبران ناپذیری دارد که گاه رانندگان دیگر محکوم به پرداختن بهای آن هستند، درحالی که شما در این زمینه مسئول هستی و باید با وجدانت کنار بیایی.

وقتی بی رحم می شویم

ما ایرانی ها به تعارف کردن معروف هستیم تا جایی که این موضوع حتی گاهی به شوخی هم می رسد. این که دو نفر هنگام رسیدن به ورودی مکانی آنقدر به هم تعارف می کنند که کار به هل دادن می کشد، اما همین افراد پشت فرمان برای زودتر داخل کردن جلوی ماشین به داخل یک خیابان فرعی چنان بیرحمانه نسبت به هم رفتار می کنند که گاه ممکن است کار به حرف های نامربوط یا درگیری فیزیکی هم بینجامد.

به راستی کدام شخصیت واقعی ماست؟ آن فرد مودب تعارف کننده پشت در ورودی ما هستیم یا آن راننده بد دهن پشت فرمان خودروی شخصی مان؟ متأسفانه این روزها خیلی از ما خیابان و بزرگراه را به عرصه ای برای نشان دادن حس برتری جویی خود نسبت به رانندگان دیگر تبدیل کرده ایم.

هرچند از گذشته نیز این طور جا افتاده بود که این خلق و خوی نادرست در برخی شغل ها بیشتر دیده می شده مانند رانندگان اتوبوس و تاکسی یا کامیون داران، البته با گذشت زمان و بر اثر ارتقای تربیتی فرهنگ رانندگی و سختگیری های پلیس به نظر می رسد این وضع کمی بهبود پیدا کرده و حالا این شرایط در گروه دیگری بیشتر نمود پیدا می کند.

مالکان خودروهای مدل بالای خارجی و گرانبه که در بزرگراه ها با زدن چراغ و داشتن سرعت بالای 140 کیلومتر در ساعت حق برتری خود را به اتومبیلی که با سرعت مجاز در خط سرعت می راند دیکته می کنند.

این فقط نمونه ای است از این که گاهی اوقات ارتکاب برخی بی اخلاقی ها در رانندگان ایرانی تا چه اندازه می تواند خطرآفرین باشد.

بی اخلاقی یا زرنگی؟

متأسفانه برخی از ما هنگام رانندگی به تنها چیزی که فکر نمی کنیم رانندگی اصولی و حرفه ای است و به جای آن ترجیح می دهیم با نادیده گرفتن اصول اخلاقی فقط به زودتر رسیدن به مقصد بیندیشیم حتی اگر این کار به بهای صدمه زدن به دیگران، زیر پا گذاشتن قوانین و به هم زدن نظم اجتماعی تمام شود، هرچند پیدا می شوند افرادی که زیر پا گذاشتن حقوق دیگران با رفتارهای غیراخلاقی را نوعی زرنگی و جسارت می دانند که لازمه رانندگی است!

بوق زدن های بیش از اندازه و بی دلیل، فریاد زدن، استفاده از کلمات توهین آمیز و تهدید راننده های دیگر با حرکت سر یا دست، حرکت با سرعت بسیار آرام جلوی خودروهای دیگر به منظور آزار دادن، نگهداشتن خودرو در محل نامناسب و درگیری فیزیکی با دیگر

راننده ها، تغییر جهت ناگهانی خودرو بدون استفاده از راهنما یا رعایت حق تقدم، چراغ زدن یا بوق زدن به منظور اعتراض یا آزار دیگر راننده ها، ترمز کردن ناگهانی، بی دلیل و بدون علامت دادن، البته این فقط بخشی از بی اخلاقی هایی است که هر کدام از ما ممکن است هنگام رانندگی مرتکب آنها شویم و نمونه هایی از این دست کم نیستند، برای مثال اگر راننده ای هنگام سبقت گرفتن بیش از اندازه چراغ بزند و باعث ترس یا احساس ناخوشایند در راننده جلویی شود، مصداق خشونت در رانندگی است.

نمایش شخصیت واقعی هنگام رانندگی

در شرایطی که خیابان ها و بزرگراه های شهرمان از هزاران دستگاه خودرویی که شبانه روز در آن تردد می کنند، به حالت قفل درآمده و راه های فعلی دیگر ظرفیت پاسخگویی به تردد میلیون ها دستگاه خودروی موجود در کشور را ندارند، ترافیک، ناایمن بودن خودروهای داخلی و از استاندارد خارج شدن برخی جاده های کشور، همه دست به دست هم می دهد تا وقوع تصادفات و حوادث رانندگی را اجتناب ناپذیر کند.

حال تصور کنید بها ندادن به فرهنگ صحیح رانندگی و زیر پا گذاشتن اصول اخلاق حرفه ای در رانندگی و برخی رفتار خشونت آمیز تا چه اندازه به بحران حوادث رانندگی دامن خواهد زد، اما آیا هیچ می دانستید رانندگی به شما امکان می دهد شخصیت واقعی خود را بروز دهید؟

دکتر شهیار شهیدی روان شناس و دانشیار دانشگاه شهید بهشتی در این باره به &#171جام جم» می گوید: اخلاقیات در فرهنگ راننده های ایرانی گرچه هنوز با ایده آل ها فاصله زیادی دارد، اما نسبت به دهه های گذشته در این زمینه حرکت رو به جلویی داشته ایم. با این حال هنوز موضوع فرهنگ رانندگی صحیح و نادیده گرفتن اخلاقیات در رانندگی همچنان به صورت یک معضل خودنمایی می کند.

وی معتقد است: همان طور که احترام به قوانین و مقررات رانندگی از سوی شهروندان یک شهر یا کشور نشان دهنده میزان قانونمندی افراد یک جامعه می تواند باشد، رعایت اصول اخلاقی و احترام گذاشتن به حقوق دیگر رانندگان نیز تا حد زیادی می تواند بازخوردی از میزان قانون پذیری شهروندان یک جامعه باشد.

دکتر شهیدی به نکته مهمی که عامل بروز برخی بی اخلاقی ها میان رانندگان ایرانی می شود، اشاره کرده و می گوید: موقعیتی که خودرو برای افراد ایجاد می کند می تواند زمینه زیر پا گذاشتن اخلاقیات و حتی ارتکاب برخی اعمال خشونت آمیز را در آنها ایجاد کند.

وی توضیح می دهد: خودرو یک محدوده شخصی را برای راننده ایجاد می کند که وی در این چارچوب احساس امنیت می کند و در نتیجه فردی که داخل خودروست در این فضای امن و شخصی است که می تواند بسادگی شخصیت واقعی خود را و تمام مکانیسم های دفاعی، پرخاشگری ها، لجبازی ها و حتی خشونت طلبی هایی که شاید در فضا و موقعیت های عادی نتواند از خود بروز دهد، اما در درون او وجود دارد و فقط به دلیل نبود حریم های محافظتی امکان ابراز این احساسات را نداشته است در خودرو از خود نشان دهد.

این روان شناس، این وضع را با شرایط کاربران در فضای مجازی در اینترنت تشبیه کرده و می گوید: در واقع فضای مجازی اینترنت و خودرو یک نوع سپر بلا محسوب می شود که فرد در آن بدون احساس تهدید شدن می تواند احساسات منفی خود را بروز دهد.

فردی که در رانندگی پرخاشگری می کند یا اصول اخلاقی را زیر پا می گذارد لزوما در جمع دوستان یا میان اعضای خانواده هم اینطور نیست، چراکه بر خلاف این وضع، او ممکن است در زندگی خانوادگی خود فردی کاملاً آرام باشد.

این همان نکته مهمی است که دکتر شهیدی به آن اشاره کرده و می گوید: موقعیت خودرو شرایطی را برای فرد ایجاد می کند تا شخصیت واقعی خود را هنگام رانندگی به دلیل احساس امنیتی که دارد، از خود به نمایش بگذارد.

بی حوصلگی، خصلت رانندگان ایرانی

آنچه این روزها در رانندگی ایرانی ها دیده می شود برخی ادبیات و رفتارهای غیرمتعارف در رانندگی است که با فرهنگ مردم ما سازگاری ندارد و این موضوع هم برمی گردد به این که مردم ما هنگام رانندگی در معابر، توقف پشت چراغ قرمز، عبور از گذرگاه عابران پیاده، ورود از خیابان فرعی به اصلی و... با کم حوصلگی رانندگی می کنند و همین موضوع علاوه بر این که به ترافیک شهری دامن می زند زمینه بروز برخی ناهنجاری های اجتماعی را نیز فراهم می کند.

این تحلیل رئیس پلیس سابق راهنمایی و رانندگی تهران، از نحوه رانندگی مردم ماست که معتقد است رانندگی با نهایت بی حوصلگی و کم تحملی خصوصیت اصلی برخی رانندگان ایرانی است.

سرهنگ سیدهادی هاشمی، در گفت و گو با &#171جام جم» می گوید: همه شهروندان می دانند برخی رفتارها که هنگام رانندگی از آنها سر می زند جزو خصوصیات مثبت و پذیرفته شده در فرهنگ رانندگی در هیچ کجای دنیا نیست و این رفتارها، هم خودشان و هم دیگران را آزار می دهد، اما برخی شرایط دست به دست هم می دهد تا گاهی اوقات برخی رانندگان نتوانند کنترل درستی روی افکار و رفتارشان داشته باشند که این کار زمینه زیر پا گذاشتن قانون را نیز فراهم می کند.

پایین آمدن آستانه تحمل رانندگان

اینجا هم پای ترافیک در میان است. وقتی صحبت از برخی بی فرهنگی ها و بی اخلاقی ها در رانندگی می شود، ترافیک هم در این میان بی تقصیر نیست.

هاشمی می گوید: در این میان نباید همه تقصیرها را هم متوجه شهروندان دانست، چراکه این ترافیک بیمار معابر ماست که شرایطی را به مردم تحمیل می کند تا آنها نتوانند با حوصله رانندگی کنند و آستانه تحمل شان پایین بیاید.

به گفته وی، نتایج یک تحقیق نشان داد مردم کشور ما آمادگی دارند در کمتر از 30 ثانیه با یکدیگر درگیری فیزیکی پیدا کنند و این موضوع در امر مهمی مانند رانندگی می تواند بسیار خطرناک و حادثه آفرین باشد.

عضو پژوهشکده حمل و نقل دانشگاه امیرکبیر، به نتایج مطالعات کارشناسی که در همین زمینه انجام شده اشاره می کند و می گوید: بررسی مطالعاتی که چندی پیش روی افسران راهنمایی و رانندگی مستقر در چهارراه ها انجام گرفته نشان می دهد فشار آلودگی هوا و ترافیک باعث افزایش غلظت خون این افراد شده و موجب می شود آنها پس از گذشت ساعاتی از روز به مرور دچار حالات عصبی شوند، آرامش خود را از دست بدهند و این حالت به مرور در آنها اختلالاتی به وجود می آورد.

رئیس پلیس سابق راهور تهران، قوانین کارآمد همراه با ضمانت اجرایی را در جلوگیری از بروز برخی بی اخلاقی ها در رانندگان موثر می داند و در این زمینه مثالی می زند: در بسیاری از کشورهای دنیا حتی برای بوق زدن غیرضروری رانندگان هم مجازات سنگین در نظر گرفته شده است، البته در قانون جرائم رانندگی کشور ما نیز چنین ماده ای گنجانده شده، اما متأسفانه آنقدر تخلفات رانندگی وسیع و متعدد است که این موضوع کمتر هنگام اعمال قانون پلیس مورد توجه و تاکید قرار می گیرد. ضمن این که شناسایی و برخورد با راننده متخلف نیز میان حجم انبوه خودروهای در حال تردد به این سادگی ها نیست.

رانندگی در خیابان های قفل شده، خودروهای به هم گره خورده با اعصاب های خرد و کلافگی در کنار آلودگی هوا، تلف شدن ساعت ها از عمر و ده ها مشکل دیگر به اندازه کافی سخت و طاقت فرساست، پس بهتر است با برخی بداخلاقی ها و رفتارهای خشونت آمیز عرصه را به رانندگان دیگر از این تنگ تر نکنیم.

پوران محمدی - گروه جامعه